

Lægdsruller

- Staten overtager udskrivningen fra godsejerne 1788
- Afvikling af ordningen med geworbne soldater 1814
- Almindelig værnepligt indføres 1849

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbne

1788

Stavnsbånd

1924
Folkeregister

1914
-18
1.WV

1864
2.Slesvig

1861
-65
Udskrivningskredse

1849
Grundlov

1848
-50
1.Slesvig

1814
Geworbene

1788
Stavsbånd

Dagens Tema

Hvad er Lægdsruller ?

Hvad er et Lægde ?

Hvad kan vi bruge dem til ?

Hvornår er de rigtig nyttige ?

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbene

1788

Stavsbånd

- Med den "standsopdelte" værnepligt, der indføres 1788 opstår et behov for registrering af dem, der kunne komme på tale som soldater.
- Ca. 200.000 mand skulle registreres i Lægdsruller.
- Amterne blev opdelt i 1656 lægder.
- Lægd betyder inddeling og kunne typisk være et sogn

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbne

1788

Stavsbånd

- Før 1849 skulle kun sønner af bondestanden optages
- 1829 forsøger man at definere hvad der menes med sønner af bondestanden
- Med Fr. 7's Grundlov 1849 indføres alm. Værnepligt for alle. (piger dog undtaget)

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbne

1788

Stavnsbånd

- Før 1849 blev drengebørn allerede optaget i deres første leveår.

- Fra 1849 sker optagelsen først i konfirmationsåret.

- Lægdsrulle-registrerede drenge, der ikke havde nået konfirmationsalderen i 1848, blev pga ny forordning taget ud af rullen og efterfølgende genoptaget i konfirmationsåret.

Alderskriteriet for optagelse nåede at blive ændret flere gange

	Nedre grænse	Øvre grænse
1788-1808	0 år	36 år
1808-1849	0 år	45 år
1849-1869	14/15* år	38 år
1869-1912	17/18** år	38 år
1912-	18 år	26 år

Dertil kom at før 1843 var Lægdrulleåret = personens alder ved årsskiftet.

Efter 1843 blev Lægdsrulleåret = personens faktiske alder.

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbene

1788

Stavsbånd

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbene

1788

Stavsbånd

Hvem blev så optaget i rullen

1788-1847	Sønner var værnepligtige, hvis faderen var	Sønner var undtaget fra værnepligt, hvis faderen var
1788 - 1829	Født på landet af bondestand. Flyttet til byen fra landet.	Gårdbruger, men ikke selv af bondestand. Adelig Gejstlig Civil embedsmand Bybo, men ikke bondefødt. Degn / skoleholder Substitut*
1829 - 1847	Som ovenfor samt... Møller, kromand eller håndværker, som bestred en næring, der kan sidestilles med bondestandens.	Som ovenfor samt... Godsforvalter Kontorbetjent Skovridder

1848-	Værnepligtige personer	Undtaget fra værnepligt
1848	Alle mænd blev ekstraordinært indkaldt	
1849-1861	Alle ustraffede mænd med dansk indfødsret med fast ophold i det egentlige Danmark	Præster Skolelærere
1861-1869	Som ovenfor	Præster
1869-1912	Som ovenfor	Ingen

Lægdsrullerne er en civil registrering indeholdende oplysninger som:

- Fødested og dato (helt tilbage til 1788)
- Flytninger (får vi først styr på igen ved oprettelsen af Folkeregistret i 1924)
- Faderens eller enkens navn, i dennes egenskab af anmelder
- Årstal for personens indkaldelse til session
- Hvilken enhed personen tilknyttedes
- Tidspunkter for indkaldelse og hjemsendelse.
- Udnævnelser
- Bøder for udblivelser (hhv eftergivelse)
- Og meget mere (bl. a. hvor personen har boet)

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbne

1788

Stavsbånd

Hvilken Lægd blev man optaget i

- Den Lægd man havde fast bopæl i er der hvor man stod optaget
- Fraflyttede man Lægden blev det noteret hvor man flyttede hen.
- Præsten, der førte af- og tilgangslistene i kirkebogen gav Lægdsmanden meddelelse.
- I perioden 1861 -69 går man fra opdeling af lgds.nr. i amter til opdeling i udskrivningskredse. Lægderne fik nye numre. Begge numre indførtes i Lægdsrullen.
- Flyttede man indenfor samme amt/u.kreds blev det noteret med en 3 ciffer kode, hvor 1. kode = nye lgdsr.nr / 2. kode = bogstav for året / 3. kode nye lb.nr.
- Flyttedes til lægd udenfor amtet/u.kredsen blev 1. kode = nye amt/u.kreds / 2. kode = nye lægds nr. / 3. kode = bogstav for året / 4. kode = ny lb.nr
- For de, der i 1849 blev slettet pga ung alder og først genindført i konfirmationsåret, mangler vi flytteregistreringen for de mellemliggende år.

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbne

1788

Stavsbånd

Hvordan blev rullen ført

- Lægdsmanden, der typisk var en person med kontakt med befolkningen, forestod registreringen i sit lægd.
- Over ham rangerede en Lægdsforstander, hvis ansvar omfattede flere lægder
- Sammen førte de rullerne og der var 3 af slagsen. Rullerne blev betegnet med en bogstavskode for året.
- Tilgangsrullen, en rulle man blev optaget i når registreringspligten indtraf eller hvis man, som allerede registreret, tilflyttede Lægdet.
- Hovedrullen, en komplet fortegnelse over alle værnepligtige i lægdet. Hovedrullene førtes først hvert år - så hvert 3. år – så hvert 6. år – dernæst hvert 10. år for endelig i 1871 at ophøre.
- Omskrevne ruller, var tilgangsrullen ajourført 11 år efter dens tilblivelse. De indeholdt således kun værnepligtige der havde boet i lægdet de sidste 11 år

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbne

1788

Stavsbånd

Søruller

- Landsogne og købsteder ud til havet blev betegnet Sømilitter
- Flådens værnepligtige blev udtaget herfra hvis de havde tilknytning til søen. (sømænd, fiskere og lignende)
- Frem til 1860 blev registreringspligtige optaget i Søruller
- Fra 1861 blev alle først optaget i Lægdsrullen.

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbene

1788

Stavsbånd

Sletning fra rullen

- Sletning fra rullen markeredes ved udstregning af personens navn
- Ved et stempel med teksten : slettet eller afsked
- I mange tilfælde ved en håndskrevet forkortelse; Afsk. – død – begravet eller lignende.
- Kriterier for sletning kunne være:
 - værnepligtens ophør pga alder
 - flyttet
 - kasseret
 - fritaget for tjeneste
 - afgået ved døden

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbene

1788

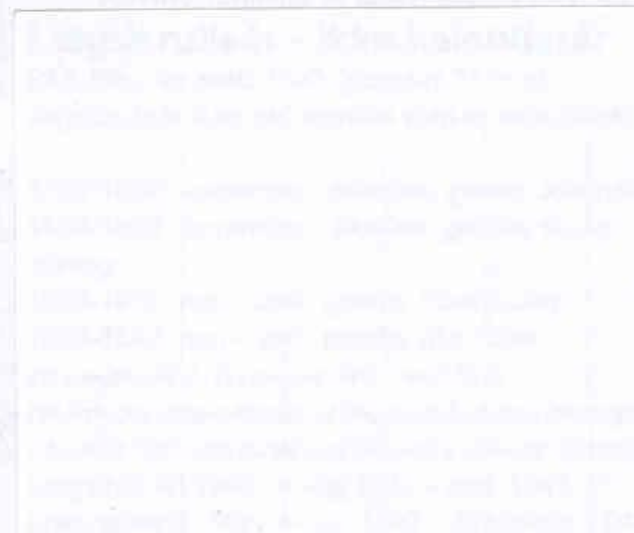
Stavsbånd

Bogstaver for årstal

A	B	C	D	E	F	G	H	J	K	L	M	N	O	P	Q	R
1793	1794	1795	1796	1797	1798	1799	1800	1801	1802							
1803	1804	1805	1806	1808	1809	1810	1811	1812	1813	1814						
1815	1816	1817	1818	1819	1820	1821	1822	1823	1824	1825						
1826	1827	1828	1829	1830	1831	1832	1833	1834	1835	1836	1837	1838	1839	1840	1841	1842
1851	1852	1853	1854	1855	1856	1857	1858	1859	1860	1861	1862	1863	1864	1865	1866	1867
1877	1878	1879	1880	1881	1882	1883	1884	1885	1886	1887	1888	1889	1890	1891	1892	1893
1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919
1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945

S	T	U	V	X	Y	Z	Æ	Ø
1842	1834	1844	1845	1846	1847	1848	1849	1850
1868	1869	1870	1871	1872	1873	1874	1875	1876
1894	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902
1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1952	1953

1924
Folkeregister

1914
-18
1.WV

1864
2.Slesvig

1861
-65
Udskrivningskredse

1849
Grundlov

1848
-50
1.Slesvig

1814
Geworbene

1788
Stavsbånd

Hvad kan vi finde om Peder Pedersen, født 21/7 1849 på Øland, Hjørring Amt

	Arkivalieronline	For statslige myndigheder	
	Mest brugte arkivalier	For kommunale myndigheder	Forskning og udvikling
Produkter	Undervisning og temaer	Aflevering til arkiverne	Om Statens Arkiver

[Arkiverers forsider](#) - [AO-forsider](#)

◀ Læs højt

✉ Tip en ven

🖨 Print

Arkivalieronline

Vælg arkivalietype her

→

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbene

1788

Stavsbånd

Find lægdsruller

En række lægdsruller er indscannede og kan ses på nettet. Du kan finde ved hjælp af linksamlingen her.

Lægdsruller fra hele landet

Bemærk - det ikke alle lægdsruller i de enkelte arkivserier der er indscannet.

- [Lægdsruller \(landruller\) 1789-1864](#)
- [Lægdsruller \(landruller\), 1. udskrivningskreds 1861-1931](#)
- [Lægdsruller \(landruller\), 2. udskrivningskreds 1861-1931](#)
- [Lægdsruller \(landruller\), 3. udskrivningskreds 1860-1931](#)
- [Lægdsruller \(landruller\), 4. udskrivningskreds 1861-1931](#)
- [Lægdsruller \(landruller\), 5. udskrivningskreds 1860-1931](#)
- [Lægdsruller \(landruller\), 6. udskrivningskreds 1862-1932](#)
- [Lægdsruller \(landruller\), 7. udskrivningskreds 1911-1931](#)

Lægdsruller

En lægdsrulle er en fortegnelse over de mænd der kunne udskrives til militærtjeneste i hæren.

Rullerne kan bruges til at følge mænds flytninger eller til at få oplyst ved hvilken enhed i militæret værnepligten blev aftjent.

Det er ikke helt ligetil at arbejde med lægdsruller. Der er mange ting man skal være opmærksom på. Og man bliver nødt til at benytte sig af en række hjælpemidler.

- [Kom godt i gang med at bruge lægdsruller](#)

1924
Folkeregister

1914
-18
1.WV

1864
2.Slesvig

1861
-65
Udskrivningskredse

1849
Grundlov

1848
-50
1.Slesvig

1814
Geworbene

1788
Stavsbånd

Tip en ven Print

ruller

e udskrives til
: mænds flytninger
pligten blev aftjent.
er mange ting man
ytte sig af en række

: Vi har også lavet en
et er at arbejde med

den for ægteskab)

if lægdsrullen

Gode links og tips

Hjælpemidler

I [Sognefortegnelsen \(pdf\)](#), kan du ud fra sognets eller købstadens navn, slå amt/udskrivningskreds og lægdets nummer op.

Kender du amt/udskrivningskreds og lægdets nummer, kan du slå sognets eller købstadens navn op i [Lægdsrullenøglen 1870 \(pdf\)](#).

I lægdsrullerne anvendes en del forkortelser. I denne folderen [Lægdsruller - forkortelse \(pdf\)](#) kan du finde de mest anvendte

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbene

1788

Stavsbånd

	1914-	3. u. kreds		54
Øland	1789-1793	3. jy. dist.	Ålborghus a.	18
	1794-1850	3. jy. dist.	Hjørring a.	74
	1851-1861	5. u. dist.	Hjørring a.	74
	1862-1913	5. u. kreds		532
	1914-	5. u. kreds		532
Ølby	1790-1793	2. jy. dist.	Lundenæs a.	53
	1794-1850	2. jy. dist.	Bjerslev a.	88

Find lægdsruller

En række lægdsruller er indscannede og kan ses på nettet. Du kan finde ved hjælp af linksamlingen her.

Lægdsruller fra hele landet

Bemærk - det ikke alle lægdsruller i de enkelte arkivserier der er indscannet.

→ [Lægdsruller \(landruller\) 1789-1864](#)

→ [Lægdsruller \(landruller\), 1. udskrivningskreds 1861-1931](#)

→ [Lægdsruller \(landruller\), 2. udskrivningskreds 1861-1931](#)

→ [Lægdsruller \(landruller\), 3. udskrivningskreds 1860-1931](#)

→ [Lægdsruller \(landruller\), 4. udskrivningskreds 1861-1931](#)

→ [Lægdsruller \(landruller\), 5. udskrivningskreds 1860-1931](#)

→ [Lægdsruller \(landruller\), 6. udskrivningskreds 1862-1932](#)

→ [Lægdsruller \(landruller\), 7. udskrivningskreds 1911-1931](#)

Lægdsruller

En lægdsrulle er en i mænd der kunne ud tjeneste i hæren.

Rullerne kan bruges flytninger eller til at enhed i militæret væ

Det er ikke helt liget lægdsruller. Der er være opmærksom på at benytte sig af en

→ [Kom godt i gang lægdsruller](#)

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbene

1788

Stavsbånd

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbene

1788

Stavsbånd

5.U-25a	1864 O Tilgangsrulle 458	1864 O Tilgangsrulle 462	Læs arkivalier her
5.U-26	1864 O Omskrevet 1875 1	1864 O Omskrevet 1875 331	Læs arkivalier her
5.U-27	1864 O Omskrevet 1875 332	1864 O Omskrevet 1875 580	Læs arkivalier her
5.U-28	1865 P Tilgangsrulle 1	1865 P Tilgangsrulle 331	Læs arkivalier her
5.U-29	1865 P Tilgangsrulle 332	1865 P Tilgangsrulle 580	Læs arkivalier her
5.U-30	1865 P Tilgangsrulle 450		Læs arkivalier her
5.U-30	1865 P Tilgangsrulle 458	1865 P Tilgangsrulle 462	Læs arkivalier her
5.U-31	1865 P Omskrevet 1876 1	1865 P Omskrevet 1876 331	Læs arkivalier her
5.U-32	1865 P Omskrevet 1876 332	1865 P Omskrevet 1876 580	Læs arkivalier her
5.U-33	1865 P Tilgangsrulle 459	1865 P Tilgangsrulle 462	Læs arkivalier her

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbene

1788

Stavnsbånd

5.U 402 []
5.U 1865; P;
5.U Omskrevet;
5.U 1876; 1 - 1865;
5.U P; Omskrevet;
5.U 1876; 331
5.U 1865; P;
5.U Omskrevet;
5.U 1876; 332 -
5.U 1865; P;
5.U Omskrevet;
5.U 1876; 580
5.U 1865; P;
5.U Tilgangsrolle; ;
5.U 1 - 1865; P;
5.U Tilgangsrolle; ;
5.U 331
5.U 1865; P;
5.U Tilgangsrolle; ;
5.U 332 - 1865; P;
5.U Tilgangsrolle; ;
5.U 580
5.U < ← >

https://www.sls.dk/da/tilføj-til-forside?id=16400046#

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbene

1788

Stavsbånd

5.U 1865; P;
5.U Omskrevet;
5.U 1876; 1 - 1865
5.U P; Omskrevet;
5.U 1876; 331
5.U 1865; P;
5.U Omskrevet;
5.U 1876; 332 -
5.U 1865; P;
5.U Omskrevet;
5.U 1876; 580
5.U 1865; P;
5.U Tilgangsrulle;
5.U 1 - 1865; P;
5.U Tilgangsrulle;
5.U 331
5.U 1865; P;
5.U Tilgangsrulle;
5.U 332 - 1865; P;
5.U Tilgangsrulle; ✓
5.U 580
5.U < >

1924
Folkeregister

1914
-18
1.WV

1864
2.Slesvig

1861
-65
Udskrivningskredse

1849
Grundlov

1848
-50
1.Slesvig

1814
Geworbene

1788
Stavsbånd

	333
	334
	335
	336
	337
	338
	339
	340
	341
	342
	343
	344
	345
	346
	347
	348
	349
	350
	351
	352

1924

Folkeregister

1914

-18
1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbene

1788

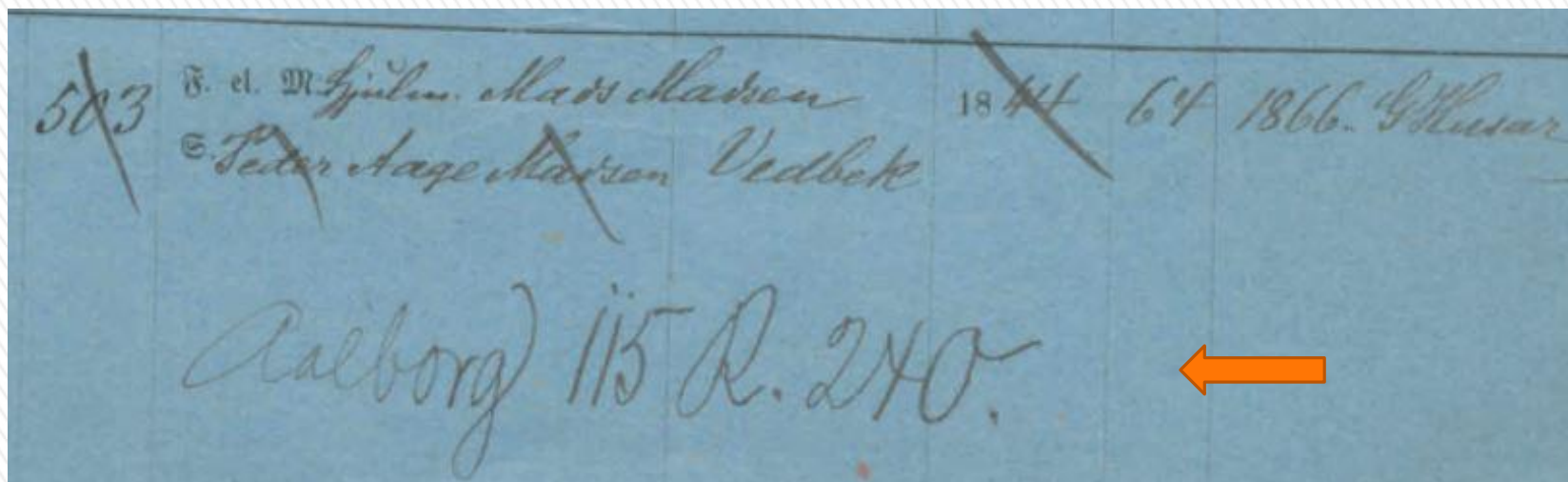
Stavsbånd

J. et. M. Peter Christensen
 4. S. Peter Petersen Røstebøj
 udskr. 25/4 72 til 30/7 73
 17/73

1849. 21
 7
 13235
~~Udskrift af 1869~~
 13/73
 13235
 2/68 64 1/4 1872 G. K. 4. N. 1336.
 9 Leal. 8
 28/10 72 udskrift
 27/72

Eksempel på flytnings notat fra Lægd nr 19 Bogstavet R = 1867

Peter Madsen er flyttet til Aalborg amt lægd nr 115 i 1867 med nyt lb.nr 240
Lægd nr 115 er Aalborg Købstad i 5. udskrivningskreds og har nu lægd. Nr. 421

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

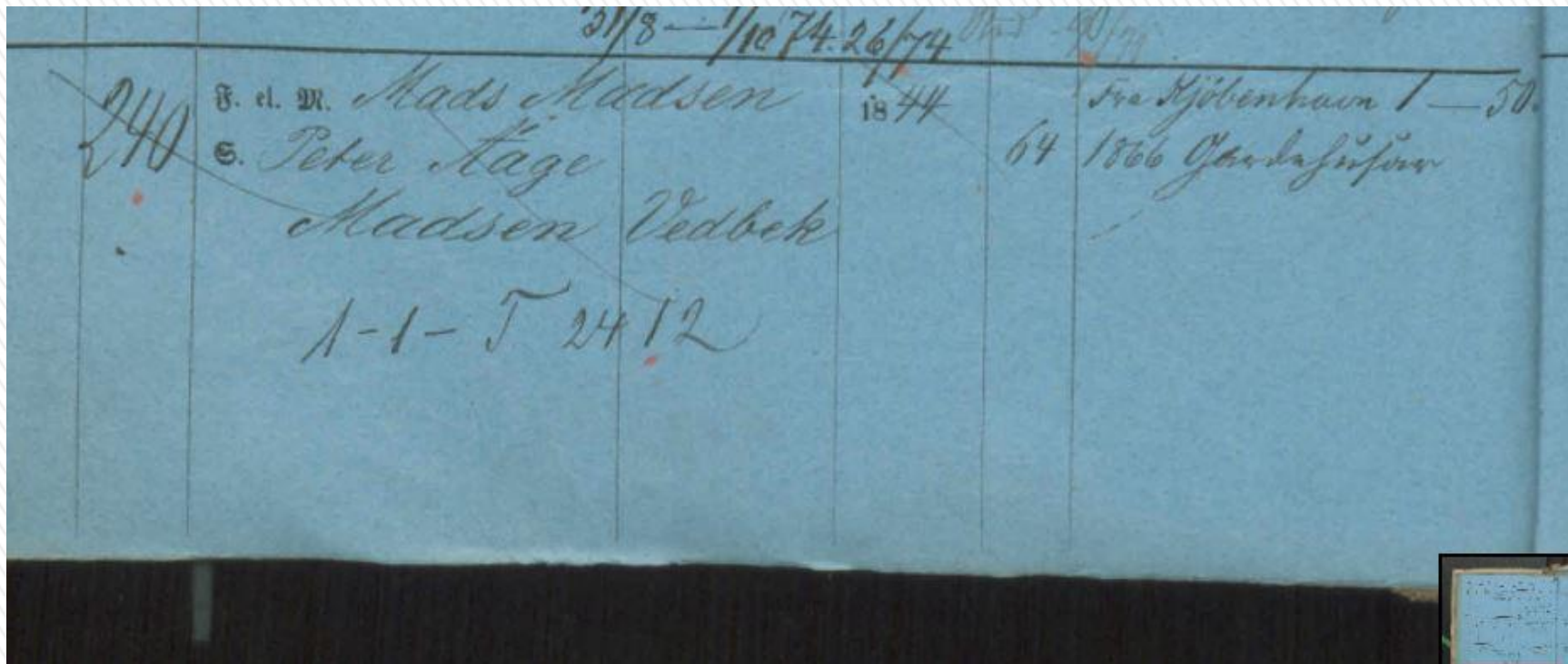
Geworbne

1788

Stavsbånd

Og her finder vi så Peter Madsen i Tilgangsrollen for lægd 421 1867

Og han flytter igen i 1869 til 1. udskrivningskreds lægd nr 1 og får her nr 2412

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Gewerbne

1788

Stavsbånd

Tilbage til Peder Pedersens Militærhistorie med et besøg på Rigsarkivet og et i Stambog for 9. Bataillon's register

548	J ^r Jørgensen	Kune Køstgaard		568	J ^r Jørgensen	Tristed
549	J ^r Jørgensen	Naas		569	J ^r Jørgensen	Hjalsrup
550	J ^r Jørgensen	Gjøl		570	J ^r Jørgensen	Skruved
551	J ^r Jørgensen	Gjøl		571	J ^r Jørgensen	Lild
552	J ^r Jørgensen	Skiby		572	J ^r Jørgensen	Lild
553	J ^r Jørgensen	Brøst	Pris for Amalier	573	J ^r Jørgensen	Ræker
554	J ^r Jørgensen	Brøst		574	J ^r Jørgensen	Handsrup
555	J ^r Jørgensen	Brøst		575	J ^r Jørgensen	Balkum
556	J ^r Jørgensen	Kaustler		576	J ^r Jørgensen	Vidlegaard Sølbjerg
557	J ^r Jørgensen	Frisrup		577	J ^r Jørgensen	Frisrup

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbene

1788

Stavsbånd

Stambog opslag nr 252

Fulde Navn: <i>Peder Pedersen</i>		Afdeling (Brigadedepot m. m.)	<i>1. Batalion</i>
født den <i>21 Juni</i> 18 <i>74</i> <i>Peterby</i>		Underafdeling	<i>1ste Komp.</i>
Høide: <i>64 1/4</i>		fra	<i>26/11879.</i>
Væxt: <i>midl.</i>		til	<i>3/7/1880</i>
Haar: <i>blond</i>			
Øine: <i>blaa.</i>			
Særlige Kjendetegn:			

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbene

1788

Stavsbånd

1924

Folkeregister

1914

-18

1.WV

1864

2.Slesvig

1861

-65

Udskrivningskredse

1849

Grundlov

1848

-50

1.Slesvig

1814

Geworbene

1788

Stavsbånd

9. Bataillons Lønningsbog for Underclasserne 01/4-71 til 31/3-73

9. Bataillon Regnskabsarkiv

Peder bliver underkorporal ved 9. Bataillon 28 oktober 1872

Lønningsregnskabet fra november 1872

MÅNEDSLØNNEDE:	Rd/Sk
2 x Stabssergenter	41 - 50
5 x Oversergenter	31 - 35
16 x Sergenter	22/88 til 23
11 x Korporaler	12
1 x Sergent af FC	22/88
1 x Bøssebager	31/24
6 x Spillemænd	12/48 til 31/24
5 x Sergent af 40 B	25

UGELØNNEDE:

3 x spillemænd pr dag	/26	(ved tjeneste f. eks. i 25 dg/mdr blev mløn 6/57)
91 underkorporaler pr dag	/26	
139 menige pr dag	/22	(samme regnestykke menig gave en mløn 5/57)
2 militairarbejdere pr dag	/22	

TILLÆG

Pr dag	/2	(tillæg for samme periode blev $25 \cdot 2/96 = 52$ sk)
--------	----	---

Endvidere fik Bataillon en godtgørelse for:

Undermundering (jeg går ud fra at den blev udleveret)

Brødpenge

Hæderstegntillæg (der udbetaltes til officerer der havde udmærket sig)